

الرشاد

س ٦ ١ ٣ ٣ ٠

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم ديني ، علمي ، ادبي ، سياسي هفته لقي مجموعة اسلاميه در
اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

صاحب ومدير مسئول : ح . اشرف اديب

عراق ارباب کمالی آرمیده بولان (ابوالحسن عبدالله بن عیسی) بی درخاطر اتمام قدر ناشناس اولور .

بوزات هم عصر بولندینی ممتاز سیمال قدر پارلاق برشمعه کاله مالک دکسهده (خزینه الاطبا) نامنده کی کتابی واطبای قدیمه نک مسالکی حقنده اجرا ایتدیکی تبعاتیه اولدجه بر موقع مستثنا احراز ایده بیلمشدر .

شرق سینه عرفانده یروشباب کال اولان بوکی پارلاق سیمال ، زنکین دماغلر بوکون باشند باشه بریفای جهل وسفالتدن باشقه بر منظره عرض ایده میان عراقی ، برشکوفه زار عرفان و مدنیت حاله کتیر مشلردی .

خطه عراقیه نک یوصونلی طاشلری آلتنده غنوده رحمت اولان بوداهیلر بوکون مزارلرنده تدریسات عالیه کورولتولرینه مقابل برر نوحه انقراض دیکله یورلر .

زبر سقف عرفانپناخنه صیغنه رق سنه لرجه جهان مدنیته حزمات معرفت نشر ایش ابدات عالیهدن ، صدای الم بخش بوم وغرابدن باشقه برسس طوبیورلر : او مدرسه لر یقلمش ، بوخسته خانلر چو کش ، عراقی برکلزار سعادت حاله قلب ایش اولان شمس عرفان مؤبدأ سونمش ، قوجه قطعه واسع وظلام انبکیز بر بادیه وحشت حاله کچمش ...!

شمی او مدرسه لک خرابه لری اوزرنده او عالم لک بدبخت حفیدلرندن جیلز بر بدوی او قودینی ماوالرله - فرقده اولقسزین - اسکی غمغات تدریسیه بی خاطر لاتیق ایستور . سونوک آتینک بو طالع زده اولادی پارلاق ماضینک داستان عظمتیه مرثیه لر تنظیر ایتمه قالقیشه رق قدر ناشناس و عاقل خلفلرینه باران نفرین یاغدیران ارواح اجدادی صانکه بوضورتله او یوشدیرمغه چالیشیور . هیات ...!

م . شمس الدین

ادبیات

ادبیات بحثلری

مخبرلی ایشتمک

مخبرلی ایشتمک ادبیاتده اک مهم برایشدر ؛ چونکه هرشی اوکا تابعدر . اوت ، ادبیات نقطه نظرندن محاکمه اولنورسه ، اوقدر اهمیتی اولان ، حس بیه ، ادیب اعانه خیال ایله کندیسنی متهیج ایتکدن باشقه برشی دکلدرد .

خیال نه در ؟ اشیایی صفحه صفحه بوتون مفرداتیه کوز اوکنه کتیره بیلیمک ملکه سیدر . تخیلات ادبییه ده حافظه نک پک بویوک ، عادتا یاری یازی به خدمتی واردر . مثلاً آغستوس آینه قارلی برهوا تصویر ایتک ایچون نه یابه جقسکز ؟ طبیعی حافظه کزه مراجعتیه مجبور قاله جقسکز ؛ وقته کورمش اولدیفکیز او عالمی یازمق ایچون

هیل ، کمالین اسلامیه دائر اولان تدقیقاتی ووستانفاد (Wüstenfeld) دن آلمش وپک جوق یا کاشلقلرده بولمشدر . هیلک ، اطبای اسلامیه نک امراض عینه حقنده کی تدقیقات و تبعات عمیقهرینه تمایله کسب اطلاع ایده مامش اولدینی آکلاشیلیور . موسیو سیشل ، (Sichel) ۱۸۴۷ سنه سی آغستوسنده نشر ایدیلن آسیا جریده سنده (Le journal asiatique) هیلک خطالرینه دائر پک مهم تدقیقات و بیانات بولمشدر . (تقریرات الکمالین) ک پارس ، درسد وفلورانس کتبخانه لرنده برنسخه سی بولندینی دو قنور لوسیه ن طرفدن بیان ایدیلور . علی بن عیسی شرق اطباسی میانده بر موقع ممتاز احراز ایش اعظمندرد . آوروپا مدققلرینک مشارک الیه کتانه ویردکری اهمیت ، درجه عرفاتی پک کوزل اثبات ایده بیلیر . اون برنجی عصر میلادیه عراقده یتیشان ارباب فن آرمه سنده داها بر جوق ممتاز سیمالره تصادف ایدیورز .

فقط بونلرک کتبخانه جهان آثار مهمه بر اقه دن زیاده ، تدریسات طریقله نشریات علمیه به چالیشمش اولدقلری آکلاشیلیور . بونلر میانده تاریخ طبیعی علماسندن عیسی بن علی بن حسن العسدی نام ذاتی ذکر ایده بیلیرز .

عیسی بن السعدی ، تاریخ طبیعی نک حیوانات وبالخاصه طیور قسمنه دائر پک مهم تبعاتده بولمشدر .

بوزات عینی زمانده فن طبعده منتسب بولنیوردی . اساساً فن وفلسفه ایله مشغول اولان علماء اسلامیه نک همان اکثریسی عینی زمانده طبابتله اشتغال ایتمشلردر .

ابن سینا ، الکندی ، الرازی ، الفارابی هم طیب ، هم حکیم هم ده متبحرین علمادن ایدیلیر .

اسپانیانک اسکوریال کتبخانه سنده و (۱۸۹۸) نومروده مقید اوله رق علی بن عیسی العسدینک برکتانی موجوددر . بو کتاب تقریباً بش یوز صحیفه دن مرکب وایکی قسمه منقسمدر .

برنجی قسمده طیور جارحه دن ، اونلرک تاریخ طبیعی سندن ، طرز تربیه لرندن ، صورت مفصله ده بحث ایدلشدرد .

مؤلف اثرینی رنگین بر قلمله یازمش ، تصویرات ونکات شاعرانه ایله یازیلرینه آریجه برده قیمت شاعرانه بخش ایلشدرد . کتابک ایکنجی قسمنده ایسه اغدیه دن ، حفظ الصحنه دن ، طبابت حیوانیه دن بحث ایدلشدرد . عیسی بن علی العسدینک بو کتابک یازمه برنسخه سی ده

انکترده بریتانیا موزه سنده (Musée britannique) موجود و (۱۳۶۷) نومروده مقید اولدینی بیان اولنیور .

اثری تدقیق ایدن غرب علماسی ، مؤلفک اقدار و تبعاتی قارشوسنده عرض حرمتدن کندیلرینی آله میورلر .

عیسی بن علی العسدی ، زماننک اک ممتاز ارباب تبعندن اولدینی اخلافه یادکار بر اقدینی بو قیمتدار کتاب پک کوزل اثبات ایتشدرد . تاریخ طبیعی علمنک تدقیقات ، تبعات و تجاربه مفقور بر فن اولدینی مؤلفدها اوزمانلرده تقدیر ایش و مساعیسنی بو خصوصه حصر ایلشدرد . ابن سینا کی برداهینک حاکم بولندینی اون برنجی عصر میلادی

خاطر اتکزدن ، محفوظاتکزدن استمداد ایده جکسکزدن . ذاتاً بزم دماغز اولجه منظوریمز اولان اشباحك آرزوچوق دوام ایتک، یاخود ابدیاً قالمق اوزره انتقاش ایتدیکی برفوطوغرافی ماکنه سیدر . دماغ دائماً ثروتی آرتان برخزینه درکه بز سرمایه مزی اورادن چکه جکزدن . او حالده بوخزینه بی ممکن اولدینی قدر زنکینلشدیرمیلدر .

برموضوع نه قدر صعوبتله قابل تمثیل ایسه او موضوعی حس ایتک ، یعنی کنسینه مال ایتک ایچون اونسینده فضله برجاهده ایستر . بنه اعایه اولیه موضوعلر انتخابنه چالیشمایدسکزدن : یاوقتیله کنسید باشکزدن کچمش ، یاخود ایجه نظر دقتکزدن جلب ایتش اولسون . بویله یاپارسه کزدن او موضوعی کوزیکزک اوکنه کتیرمک سزک ایچون پک قولای اولور ؛ پک قولای حس ایدرسکزدن ؛ توسیع واکالی ایچون مراجعت ایده جککزدن ، قرالانه جککزدن موادکنسیدلکندن کلیر .

خصوصیله بوقدر آشنا برموضوعی نظر مشاهده اوکنه کتیرمک سزده اوکا قارشى برانجذاب حاصل یدرکه او سزی تشجیع ایدر . دیمک ، موضوع انتخابی مسئلهسی خیلی مهمدر . هر زمین سزه کزدن . توسیع ایده جککزدن ماده قابلیت ادبیه کزله ، قوای ادبیه کزله متناسب اوللی . انسان باشه چیقاره بیلجکی ایشی بیلملی . فرضا ، برزمین خوشمزه کیدر ؛ اونی توسیع ایتک ، تصویر ایتک هوسنه دوشرز . فقط ایشه باشلانجه باقارزکه : یورو میور ، امید ایتدیکمزدن نتیجه چقیمور! واقعا بومحرومیت موضوعی اطرافلیجه دوشونمکسزین ایشه باشلامقدن ایلری کلیرسه ده ، چوق زمانلر اساساً اوموضوعک بزم سوویه قابلیتزدن چوق یوکسک اولمسندن نشئت ایدر . اونک ایچون حدیمزی بیلملی ، عجزیمزی نظر انصافدن اوزاق طوتماملی یز . او حالده ، حقیقتی ، باشمزدن کچمش ، یاخود هیچ اولمازسه مشاهده آلتنه آله بیلجکمز زمینلرده آراملی یز .

حقیقت ، حیات ، مشاهده هراثر ادبیتک شرائط اساسیه سندندر . بوشرائطی آراسه ق هر زمان بوله بیلیرز . حتی هیچ یوقدن بر موضوع ایجاد ایده جکمز زمان بیلله ایشه طیمیلک ویرمک ایچون حقیقت استنادکامز اولمیلدر . یعنی حیات حقیقیه دن آلتش اولوب موضوعمزی توسیعه امداد ایده بیلجک وقایعه ، احواله مراجعت ایتلی یز . صوکره ، کورمش اولدیغمز محیطلردن ، تدقیق ایتدیکمز شخصلردن استعانه ایتلی ، اولرله اشخاص ومحیطات مخیله مز آرسنده برتطابق حصوله چالیشملی یز .

مثلا برحالت روحیه ، برشخصیت آریورسکزدن ، دکلی ؟ یاقیندن طانیدیگمز آدملری آلیکزدن ؛ اولدقلری کبی کوسستریکزدن ؛ یاخود برندن برچیزکی ، دیکرندن برچیزکی آله رق بو جزؤلردن برکل تشکیل ایدیکزدن . غریبه یتیشن مشاهیرهب بوصورتله موفق اولمشلردر . حیات حقیقیه آرسنده بولنوب آلتش برحالت روحیه ادیب ایچون اولیه متین براساسدرکه موضوعنی او سایه ده پک قولای باشه چیقاره بیلیر . برصحنه بی تصویر ایتک ، یاخود برطاقم اشخاصی محاوره

ایتدیرمک خصوصنده صعوته دوشدیککزدن زمان او حالت روحیه امداده یتیشه رک کوجلکی برطرف ایدر . اولیا ! مادام که میدانده شویله بر آدم وار ، مادام که سزده اونی ایجه بیلورسکزدن ؛ آرتق تصویرینه چالیشدیگمز موقعه ده او آدمک نه یاپه بیلجکزی ، نه دوشونه بیلجکزی ، نه سوبلیه بیلجکزی تخمین ایچون زورلق چکمزسکزدن . بو پک مهم برشرطدرکه دائماً دقت ایستر .

صحراوی برمنظره تصویر ایده جکسکزدن اولیه می ؛ برکوشه یه چکیلوب ازبر چالیشه جککزه قیره چقیکزدن ؛ قلمکزی حاضرلاییکزدن ؛ مشهودا . تککزی نوط صورتیله ضبطه باشلاییکزدن . یوق ، حافظه کزه کووه نیرسه کزنوط آلمایه رق یالکزدن محیطکزی نافذ بر نظرله تماشایه طالیکزدن . دساس ، حیلکار بر آدم کوسترمک ایسته یورسکزدن . دکلی ؟ قیتلنی می وار ؛ کوزیکزی اطرافه کزدیره رک بکشدیککزی آلیکزدن !

عوام آرسنده محاوره لر یوروتک آرزو ایدیورسکزدن . خلقت آرسنه قاریشیکزدن ؛ برطرفدن چککسی دوشوک آدملری ، بالخاصه قوجه قاریلری دیکلکیز ؛ برطرفدن ده سوبلنن سوزلری اداسیله ، تلفظیله برابر ضبط ایدیکزدن .

سزه اطرافیه معلوم اولان برمحیط انتخابی مسئلهسی ده قطعی ، صاغلام نتیجه لر ویریر . مثلاً الکزده برحکایه پلانی وار . لکن وقعه نک کذار ایتدیکی محیط سزه مجهول اولدینی ایچون اولانی تطبیق خصوصنده مشکلات چکیورسکزدن . اوزمان وقعه بی اولیه مخیل دکل ، لکن سزجه معلوم اولان حقیقی برمحیطه نقل ایدیکزدن ؛ کوررسکزدن که پلانکزدن درحال موفقیتله تطبیق اولنمایه باشلار .

مادام که ادبیاتده هرشیدن اول ای حس ایتک لازم ؛ شاید اک ای حس ایده بیلجککزدن موضوع کنسید شخصکزدن ایسه چکنمیوب کنسید شخصکزدن ده بحث ایدیکزدن . ایسته برچوق مؤلفات ادبیه میدانه کتیرن راهب پره وونک مانون لسقوسی اک مخیلد اثریدر . چونکه مؤلف اوآرده کنسید سرکذشت غرامنی یازمشدر . مشهور دوده نک سرصنعتی ، محیطنی غایت نافذ بر نظرله شدید برمشاهده التنده بولندیرمسنددر .

حقیقت ، حیات ، مشاهده ؛ ایسته صنعت ادبیه حاکم اولان اوج اساس . بوتون مجاهدات فکریه بونلر اوزرینه استناد ایتک ایجاد ایدر . اکر برائر صرف طاتلی طاتلی اوقونمق ایچون یازیلورسه ، حقیقت جریحه دارایدیلدیکی ، یاخود تجارتله مشاهدات حیاتییه مغایر برشی یازلدینی کبی مقصد فوت ایدلش دیمکدر . مثلاً اشخاص معروفه تاریخیه دن برینک حیاتی زمین اتحاد ایتک ایستدیکزدن ؛ آرتق او آدمی . صاغلغنده هیچ بولندینی محیطلرده ، مملکتلرده کزدیروب طورماملیسکزدن . صوکره ، وقعه نک کذار ایتدیکی زمانک ، مکانک احوالیله شرائط خصوصیه سنی ده هیچ نظر دقتدن دور طوتماملیسکزدن .

مترجمی

محمد عاکف